

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Стрельніков В.Ю., д.пед.н., проф.
Полтавська академія неперервної освіти ім. М.В. Остроградського
м. Полтава, Україна, strelnikov@pano.pl.ua

Анотація: Зважаючи на «цифрову революцію» та можливості електронного навчання, пропонується перехід неперервної освіти від «освіти 1.0» до «освіти 4.0», який сприятиме подальшому розвитку і саморозвитку педагогічних працівників.

Ключові слова: інформаційні технології, «освіта 1.0», «освіта 4.0», електронне навчання

Засоби і технології інформаційно-комунікаційних мереж, інформаційно-комунікаційні технології сприяють формуванню і розвитку творчого освітнього середовища, докорінно впливаючи на базові процеси в дидактичній системі: передачу і засвоєння знань, умінь і навичок, розвиток інформаційних, і професійних компетентностей, фіксацію навчальних досягнень тощо.

Актуальність розв'язання проблеми формування інформаційного освітнього середовища закладу неперервної освіти зумовлена необхідністю оновлення означеного середовища з метою приведення його у відповідність до сучасного рівня технологічного розвитку суспільства, стану і тенденцій розвитку соціуму, ураховуючи прогнози щодо подальшого розвитку системи освіти (В. Биков [1], О. Буйницька [2], Н. Іленко [7], Л. Лебедик [3–5], І. Литовченко [7], Е. Ніколішина [7], О. Соколюк [6] та ін.).

Інформаційно-комунікаційні технології розглядаються нами як сукупність методів, виробничих процесів, програмно-технічних засобів, які інтегровані з метою збирання, зберігання, обробки, поширення, демонстрації і використання інформації в інтересах її користувачів [7, с. 47; 8, с. 67]).

Серед організаційних форм неперервної освіти сучасним трендом є онлайн-освіта. Онлайн-освіта у закладі неперервної освіти, як масові відкриті онлайн-курси, доповнює традиційні матеріали курсів підвищення кваліфікації у текстових, аудіо- і відеоформатах, алгоритмізованими завданнями для професійної діяльності, контролю і самоперевірки, використовує інтерактивні форуми слухачів курсів, які допомагають створювати і підтримувати спільноти педагогічних працівників і викладачів закладів неперервної освіти. У суспільстві відбувся перехід від «друкарського» етапу його розвитку до «цифрового», відповідно й освіта пройшла трансформацію від вербальної до друкованої, а тепер переходить від друкованої до цифрової. Сучасні дослідники вказують на суттєву особливість цього переходу, пов'язаного з появою Інтернету, як дуже короткий – від кінця 1980-х до середини 2010-х рр. [6]. Чинниками впливу на розвиток неперервної освіти стали: персональні комп'ютери; мережа Інтернет; технології створення і підтримки інформаційних ресурсів у мережі Інтернет; розвиток інформаційно-комунікаційних мереж; інтернет-технології веб 2.0 та веб 3.0, які, по суті, стають основними, базовими засобами і

технологіями для освітніх середовищ [1, с. 15]. Отже, у закладах неперервної освіти можливості інформаційних технологій реалізуються за допомогою технічних засобів навчання, що є обладнанням (специфічними носіями навчальних матеріалів) та апаратурою, які застосовуються в освітньому процесі з метою підвищення його ефективності [2].

Сучасними дослідниками визначено типологію мережних інформаційно-комунікаційних технологій, які, підтримуючи інформаційний освітній простір, надають нові можливості для реалізації традиційних технологій неперервної освіти (В. Биков [1], О. Буйницька [2], Л. Лебедик [4], О. Соколюк [6]). Моделі освіти, у яких використовуються ці технології, отримали, відповідно, назви «освіта 1.0», «освіта 2.0», «освіта 3.0», «освіта 4.0» [8, с. 68]. «Освіта 1.0» порівнюється авторами з першим поколінням Інтернету і розглядається, переважно, як односторонній процес передачі інформації від викладачів до студентів, які є споживачами інформаційних ресурсів. «Освіта 2.0» пов'язана з виникненням, розвитком і поширенням технологій «веб 2.0», оскільки застосування веб-сервісів нового покоління в освітньому процесі підказало нові принципи його організації, переозброїло педагогів технологічно [6, с. 50]. За «освіти 3.0» споживач освітніх послуг має стати більш самостійним і організованим, адже доступ до інструментів і технологій допоможе виробити індивідуальну освітню траєкторію. Набагато легше реалізується «груповий чинник», що важливо для організації неперервної освіти педагогічних працівників в умовах воєнної агресії. «Освіта 4.0» ґрунтується на інформаційній технології «веб 4.0» і є навчанням на замовлення в реальному часі у будь-якому місці, у будь-який час і на будь-яку тему [6, с. 51]. Дослідники виокремили типологію освітніх середовищ, побудованих на основі локальних і відкритих типів інформаційно-комунікаційних мереж [1, с. 5–15].

За четвертою моделлю освітнього середовища неперервної освіти можливе формування інформаційного освітнього середовища як сукупності умов, що реалізуються на базі інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційно-комунікаційних мереж. На цій моделі має здійснюватися організація неперервної освіти педагогічних працівників в умовах воєнної агресії, адже вона забезпечує: здійснення освітньої діяльності закладу неперервної освіти в умовах розширення інформаційного поля; групову комунікацію, інформаційну взаємодію суб'єктів освіти; збільшення потужності ресурсної бази для взаємодії на основі педагогічно доцільного використання електронних освітніх ресурсів; освітні запити сучасних споживачів освітніх послуг з їхньою спрямованістю на активне, практико зорієнтоване навчання, яке дає особистісно-значимий результат [6, с. 52–53].

Характерними особливостями четвертої моделі освітнього середовища неперервної освіти є: інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій; використання локальних і відкритих мережевих ресурсів; активне використання в освітньому процесі сучасних засобів веб-технологій, зокрема інтерактивних методів і форм навчання, сервісів соціальних мереж. Таким шляхом відбудеться перенесення в освітнє середовище неперервної освіти

прийомів і методів із середовища соціальних взаємодій, мобільних технологій, віртуальної реальності. Це створить в освітньому середовищі неперервної освіти нові умови для розвитку соціальних навичок і компетентностей у слухачів курсів підвищення кваліфікації на основі інформаційних ресурсів та мережних комунікацій освітніх взаємодій [6, с. 53]. На кафедрі філософії і економіки освіти для інформаційного забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників широко використовуються інтернет-ресурси, комп'ютерна техніка, теле-відео- і мультимедійна апаратура, пошукові системи загального призначення, текстові редактори, хмаро орієнтовані засоби підтримки спільної науково-дослідницької діяльності тощо. Таким чином, використання інформаційних технологій у освітньому процесі Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського залишається перспективним і актуальним напрямом для розвитку професійних компетентностей педагогічних працівників у закладі неперервної освіти.

Список літератури

1. Биков В. Ю. Інноваційні інструменти та перспективні напрями інформатизації освіти. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи* : третя міжнар. наук.-практ. конф. У 2 ч. Львів : Львівський держ. ун-т безпеки життєдіяльності, 2012. Ч. 1. С. 14–26.
2. Буйницька О. Л. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
3. Гуманізація педагогічного процесу у вищій школі: колективна монографія / керівник д. пед. н. Л. В. Лебедик. Полтава : ПУЕТ, 2020. 196 с.
4. Лебедик Л. В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. Вип. 71. С. 60–64.
5. Лебедик Л. В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. *Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»* : зб. тез доп. наук.-практ. конф. з міжнародною участю, м. Краматорськ, 10 грудня 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малєєв. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 42–45.
6. Соколюк О. М. Інформаційно-освітнє середовище навчання в умовах трансформації освіти. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. Вип. 12. Т. 3. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. 200 с. С. 48–55.
7. Стрельников В. Навички викладача-фасилітатора для формування професійних компетентностей лікарів-стоматологів в умовах комп'ютерно-орієнтованої освіти. *Імідж сучасного педагога: електрон. наук. фах. журн.* 2021. № 1 (196). С. 45–51. URL : <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/224351>
8. Стрельников В. Ю. Організація неперервної освіти педагогічних працівників на засадах фасилітувального підходу в умовах воєнної агресії. *Постметодика*. 2022. №1–2. С. 64–81.